

8. Dan vključujoče informacijske družbe

17. maj 2022

Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do oblasti, ekonomije in tehnologije

mag. Simon Delakorda

Inštitut za elektronsko participacijo, Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo

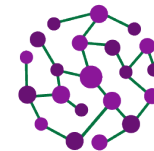
www.inepa.si

**INŠTITUT
ZA
ELEKTRONSKO
PARTICIPACIJO**

NA PROSTEM
za pravično digitalno družbo

MREŽANVO
ZA VKLJUČUJOČO
INFORMACIJSKO DRUŽBO

Vsebina

- Koncept digitalne suverenosti v EU
- Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do oblasti
- Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do ekonomije
- Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do tehnologije
- Zaključek

Koncept digitalne suverenosti v Evropski uniji

- *Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij je prinesel nove (digitalne) izzive suverenosti na nivoju države, ekonomije in posameznika.*
- Problem digitalne (tehnoške) nesuverenosti evropskih držav pri v razvoju tehnologij 5G omrežij, računalništva v oblaku, umetne inteligence, kvantnega računalništva, proizvodnje mikroprocesorjev in čipov itd.
- Problem ohranjanja konkurenčnost EU v podatkovni ekonomiji z vidika odvisnost od digitalnih infrastruktur, platform in storitev, katere upravljajo ameriška in kitajska tehnološka (internetna) podjetja.
- Problem digitalne suverenosti držav na davčnem in finančnem področju.
- Nemško predsedovanje Svetu EU 2020 je opredelilo digitalno (tehnoško) suverenosti za »vodilni motiv evropske digitalne politike«.
- Nemško razumevanje koncepta digitalne suverenosti vključuje poleg držav in podjetij tudi uporabnike digitalnih tehnologij.

Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do oblasti

- *Zmožnost zaščite civilne družbe pred državnim digitalnim nadzorom.*
- Problem v demokratičnih (npr. ameriška nacionalna varnostna agencija) in nedemokratičnih državah (npr. Kitajska).
- V demokratičnih državah gre največkrat za dilemo med varnostjo in zasebnostjo.
- V Sloveniji se izvaja digitalni nadzor pobudnikov in udeležencev protestov prek spremljanja objav na družbenih omrežij, ki ima za posledico kaznovanje.
- Pomembna ustrezna zakonodaja, nadzorne institucije ter orodja za šifriranje informacij in komunikacij.
- Problematika mobilnih aplikacij za sledenje socialnim stikom v širši populaciji v času pandemije COVID-19 (pogojevanje obvezne uporabe).

Stališče NVO-VID glede mobilnih aplikacij za sledenje socialnim stikom v širši populaciji

Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo opozarja, da je potrebno pri razvoju in uporabi **mobilnih aplikacij za sledenje socialnim stikom** z namenom omejevanja okužb z virusom COVID-19 med splošno populacijo nujno upoštevati naslednje vidike: **sorazmernost, zaupanje javnosti, družbeno sprejemljivost in tehnološko opremljenost.**

Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do ekonomije

- *Zmožnost civilne družbe (uporabniki, potrošniki), da samostojno in informirano odločajo o upravljanju z osebnimi podatki v podatkovnem kapitalizmu.*
- Evropska deklaracija o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje postavlja ljudi v središče digitalnega prehoda ter ga želi oblikovati v skladu z evropskimi vrednotami in predpisi.
- Problematika platforme ekonomije z vidika zasebnosti in varnosti uporabnikov digitalnih platform in storitev kot tudi ranljivost demokratičnih sistemov držav na vplive družbenih omrežij (npr. dezinformacije).
- Evropska akta o digitalnih storitvah in digitalnih trgih za bolj pošteno in varnejše spletno okolje.
- Digitalna pismenost prebivalstva z vidika razumevanja delovanja algoritmov prikazovanja sporočil na družbenih omrežij in njihovih posledic na zdravje ljudi (npr. zasvojenost).

Pasti tehnološkega razvoja – politična ekonomija digitalizacije

Ko smo pred dvajsetimi leti iskali ime za inštitut, smo se odločili za IPAK inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij. Pojem simbolna analiza smo našli v knjigi Roberta Reicha »The Work of Nations«. V tej knjigi Reich predvideva, da bodo v 21. stoletju najbolj iskani delavci, ki se ukvarjajo s simboli (znanstveniki, programerji, umetniki,...).

Digitalna suverenost civilne družbe v razmerju do tehnologije

- *Zmožnost samostojnega in informiranega odločanja civilne družbe o uporabi strojne in programske opreme ter spletnih storitev (tehnološka suverenost).*
- Primer digitalne odvisnosti je t.i. »priklenitev na prodajalca« (ang. vendor lock-in), ki se vzpostavlja prek donacijskih shem računalniških programov in storitev tehnoloških korporacij za nevladne organizacije.
- Uporaba odprtokodne (proste) programske opreme ter odprtih formatov in standardov omogočajo posameznikom in družbi, da si na samostojen in neodvisen način ter v skladu z lastnimi potrebami, zagotovijo avtonomno in varno digitalno preobrazbo.

Pobuda za vključitev odprtokodne programske opreme in storitev med upravičene stroške na javnih razpisih

Delovna skupina za prosto programje in storitve pri Mreži nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo je na **Službo vlade RS za digitalno preobrazbo** naslovila pobudo, da se v prihodnje **javne razpise službe in ministrstev**, ki bodo namenjeni **financiranju programov in projektov nevladnih**

Zaključek

- *Nekritičen in reflektiran tehnični pristop k digitalni preobrazbi prinaša tveganja za družbo in posameznike.*
- Potrebujemo močno regulacijo na področju digitalizacije in visoko stopnjo digitalne pismenosti prebivalstva.
- Pomembna ozaveščenost o etičnih vidikih digitalni tehnologij.
- Krepi uporabo preverjene odprtokodne (proste) programske opreme in storitev, ki ima pozitivne učinke za socialno pravičnost in trajnostni razvoj ter je skladna s poslanstvom in načeli delovanja nevladnih organizacij.
- Vzpostavitev Digitalnega središča nevladnih organizacij, ki bo naslavljal digitalno preobrazbo nevladnega sektorja.

10 nevladnih organizacij podpisalo pismo o nameri za vzpostavitev Digitalnega središča NVO

*Ljubljana, 14. marec 2022 – Zainteresirane članice Mreže nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo (NVO-VID) so v februarju pristopile k podpisu pisma o nameri za vzpostavitev **Digitalnega središča nevladnih organizacij**. Cilji digitalnega središča so izvajanje projektov in programov za humano in družbeno sprejemljivo digitalno preobrazbo,*

Hvala za pozornost

Hvala za pozornost

simon.delakorda@inepa.si

www.inepa.si / www.inepa.eu

facebook.com/zavod.inepa

twitter.com/Institut_INePA

si.linkedin.com/in/simondelakorda

**INŠTITUT
ZA
ELEKTRONSKO
PARTICIPACIJO**